गतशिञ्जिनी. सा। गतैष्यजीवान्तरशेषघातात् तत्त्वाश्वि-लब्ध्या सहितेप्सिता स्यात्" इत्युक्तारीत्या ताः कलाः क्रमेण तत्त्वाश्वि २२५ भक्ताः क्रमेण त्र्यस्रे १६ चतुरस्रे।१२पञ्चास्रे ९।१३५। शेषः षड़स्रे ८।सप्तास्रे ६।१९३। शेषः अष्टास्रे ६। नवास्रे ५।७५ शेषः तथाच त्रिकोणे क्रमज्यासु पठिता षोड़शी २९७७। अर्द्धजीवा। चतुरस्रे तत्रोक्ता द्वादशी २४३१ पञ्चकोणे तत्रोक्ता नवमी १९१० गता एष्या दशमी २०९३। तयोरन्तरं १८३। शेषकला १३५ तयोर्घातः २४७०५ तत्त्वाश्वि २२५भक्तो लब्धिः११० अनया सहिता गतजीवा।२०२०। इयं अर्द्धजीवा। षड़स्रे तत्रोक्ता अष्टमी १७।९। सप्तास्रे षष्ठी जीवा १३१५ गता। एष्या १५२० तयोरन्तरं २०५। शेषकलाः १९३ अनयोर्घातः ३९५६५। तत्त्वाश्विभक्ते १७५ लब्धिः अनया युक्ता गतजीवा १४९० इयं सप्तास्रे अर्द्धजीवा। अष्टास्रे षष्ठी १३१५। नवास्रे पञ्चमी ११०५ गता एष्या १३१५तयोन्तरं २१० शेषकला ७५। तयोर्घातः २२५० तत्त्वाश्विभक्तः लब्धिः १० अनया सहिता गतजीवा ११०५। १११५ नवास्रे अर्द्धजीवा। एताद्विगुणाः क्रमेण चक्रकला२१६०० तुल्य परिधिकवृत्ते समत्र्यस्रादीनां भुजाः यथा ५९५४।४८६२।४०४०।३४३८।२९८०।२६३०।२२३०। क्रमेण भुजाः। यदि चक्रकलापरिधिव्यासार्द्धे ३४३८। क्रमेण एते भुजाः तदा फलेच्छयोः समानजातीयत्वकरणेन षष्टिगुणित-प्रकृतव्यासार्द्धे क इत्यनुपाते फल द्विगुणितं किञ्चिन्न्यूनाधिका षष्टिगुणिते१२००००व्यासे त्रिद्व्यङ्गाग्निनभश्चन्द्रादयः क्रमेणाङ्काःलब्धाः। यदि खखखार्क १२०००० व्यासवृत्ते एते १०३९२३।९४८५३।७०५३४५।६००००।५२०५५।४५९२२। ४१०३१। क्रमेण भुजाः तदा इष्टव्यास २००० वृत्ते के इत्यनुपातेन उक्तानि फलानि भुजमानानि स्युरिति

अत्र वृत्तान्तर्गतं त्रिकोणञ्च समत्रिकोणं तत्र सर्वेषां भुजानां तुल्यत्वात्। तथाहि परिधितृतीयांश रूपाणां सर्व्वचापांशानां तुल्यतया तुल्यचापांशेषु जीवास्थानीयभुजानां तुल्यत्वौचित्वात्।

अन्यान्यक्षेत्रेषूपपत्तिर्लीलावतीटीकायां दर्शिता विस्तरभयान्नोल्लिखिता।

९ स्थानमात्रे "धर्म्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे" गीता। तत्र केदारे "यादृशं तूप्यते बीजं क्षेत्रे कालोपपादिते" येऽक्षेत्रिणो बीजवन्तः परक्षेत्रे प्रवापिणः" मनुः

कलत्रे "अपुत्रेण परक्षेत्रे नियोगोत्पादितः सुतः" याज्ञ० देहे "इदं शरीरं कौन्तेय! क्षेत्रमित्यभिधीयते" गीता। क्षेत्रज्ञः "क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोरेवम्"। "गीता क्षेत्रेष्वेवमजोऽयमात्मा" श्रुतिः तीर्थस्थाने "प्रविशन्तस्तु तत्क्षेत्रं सर्वे स्युर्विष्णुमूर्त्तयः"। उत्कलख०। क्षेत्र विद्यतेऽस्य इनि क्षेत्रिन्, ठन् क्षेत्रिक क्षेत्रस्वामिनि त्रि० "फलं त्वनभिसन्धाय क्षेत्रिणां बीजिनां तथा" कुर्व्वन्ति क्षेत्रिणोयद्वद्" प्रत्यक्ष क्षेत्रिकस्यार्थः" "क्षेत्रिकस्यैव तद्बीजम्" मनुः। एतस्मिन्नुपपदे कर्म्मभूते कर्त्तरि कृञः टः। क्षेत्रकर क्षेत्रकारिणि त्रि० स्त्रियां ङीप्। [राजनि०

क्षेत्रकर्कटी स्त्री क्षेत्रजाता कर्कटी। वालुक्यां कर्कटीभेदे

क्षेत्रचिर्भिटा स्त्री क्षेत्रजाता चिर्भिटा। पाण्डुफलायां चिर्भिटाभेदे राजनि०

क्षेत्रज पु० क्षेत्रे जायते जन-ड ७त०। "यस्तल्पजः प्रमीतस्य क्लीवस्य व्याधितस्य च। स्वधर्म्मेण नियुक्तायां स पुत्रः क्षेत्रजः स्मृत": इति मनूक्ते १पुत्रभेदे नियोगधर्म्मश्च मनुनोक्त्वा निषिध्य च वाग्दानोत्तरमेव पतिमरणे विहितः यथा

"देवराद्वा सपिण्डाद्वा स्त्रिया सम्यङ्नियुक्तया। प्रजेप्सिताऽधिगन्तव्या सन्तानस्य परिक्षये। विधवायां नियुक्तस्तु घृताक्तो वाग्यतो निशि। एकमुत्पादयेत् पुत्त्रं न द्वितीयं कथञ्चन। द्वितीयमेके प्रजनं मन्यन्ते स्त्रीषु तद्विदः। अनिर्व्वृत्त नियोगार्थं पश्यन्तो धर्म्मतस्तयोः। विधवायां नियोगार्थे निर्वृत्ते तु यथाविधि। गुरुवच्च स्नुषावच्च वर्त्तेयातां परस्परम्। नियुक्तौ यौ विधिं हित्वा वर्त्तेयातान्तु कामतः। तावुभौ पतितौ स्यातां स्नुषागगुरुतल्पगौ। नान्यस्मिन् विधवा नारी नियोक्तव्या द्विजातिभिः। अन्यस्मिन् हि नियुञ्जाना धर्म्मं हन्युः सनातनम्। नोद्वाहिकेषु मन्त्रेषु नियोगः कीर्त्त्यते क्वचित्। न विवाहविधावुक्तं विधवावेदनं पुनः। अयं द्विजैर्हि विद्वद्भिः पशुधर्म्मो विगर्हितः। मनुष्याणामपि प्रोक्तो वेने राज्यं प्रशासति। स महीमखिलां भुञ्जन् राजर्षिप्रवरः पुरा। वर्णानां सङ्करं चक्रे कामोपहतचेतनः। ततः प्रभृति